

DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 21 december 2011 *

I mål C-72/11,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Oberlandesgericht Düsseldorf (Tyskland) genom beslut av den 11 februari 2011, som inkom till domstolen den 18 februari 2011, i brottmålet mot

Mohsen Afrasiabi,

Behzad Sahabi, och

Heinz Ulrich Kessel,

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden K. Lenaerts (referent) samt domarna J. Malenovský, E. Juhász, G. Arestis och T. von Danwitz,

* Rättegångsspråk: tyska.

generaladvokat: Y. Bot,
justitiesekreterare: handläggaren K. Malacek,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 5 oktober 2011,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof, genom R. Griesbaum, S. Morweiser och S. Heine, samtliga i egenskap av ombud,
- Mohsen Afrasiabi, genom K. Aminyan, Rechtsanwalt,
- Heinz Ulrich Kessel, genom T. Elsner, Rechtsanwalt,
- Frankrikes regering, genom E. Ranaivoson, i egenskap av ombud,
- Italiens regering, genom G. Palmieri, i egenskap av ombud, biträdd av P. Gentili, avvocato dello Stato,
- Europeiska kommissionen, genom F. Erlbacher, M. Konstantinidis och T. Scharf, samtliga i egenskap av ombud,

och efter att den 16 november 2011 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 7.3 och 7.4 i rådets förordning (EG) nr 423/2007 av den 19 april 2007 om restriktiva åtgärder mot Iran (EUT L 103, s. 1).

- 2 Begäran har framställts i ett brottmål mot Mohsen Afrasiabi, Behzad Sahabi och Heinz Ulrich Kessel (nedan kallade de anklagade). Dessa står anklagade för att ha åsidosatt ovanstående bestämmelser i förordning nr 423/2007, genom att, i Iran, medverka vid leverans och installation av en keramisk sintringsugn från Tyskland.

Tillämpliga bestämmelser

Internationell rätt

- 3 För att utöva påtryckningar på Islamiska republiken Iran i syfte att få denna att upphöra med sin spridningskänsliga kärntekniska verksamhet och med att utveckla kärnvapenbärare, antog Förenta nationernas säkerhetsråd, med stöd av artikel 41

i kapitel VII i Förenta nationernas stadga, den 23 december 2006 resolution 1737 (2006), i vilken det antas ett antal restriktiva åtgärder mot denna stat.

4 I punkterna 2 och 12 i resolutionen framgår det att säkerhetsrådet

”2. [*b*]eslutar, i detta sammanhang, att Iran utan vidare dröjsmål ska upphöra med sin spridningskänsliga kärntekniska verksamhet ...

...

12. [*b*]eslutar att alla stater ska frysa penningmedel, andra finansiella tillgångar och ekonomiska resurser som vid tidpunkten för antagandet av förevarande resolution eller senare befinner sig i dessa stater och som innehas eller kontrolleras av personer och enheter som enligt rådet eller kommittén [för åtgärder] skulle kunna betraktas som personer som är engagerade i, är direkt knutna till eller ger stöd till Irans spridningskänsliga kärntekniska verksamhet eller till utvecklingen av system för kärnvapenbärare, och de personer eller enheter som agerar på deras vägnar eller på deras uppdrag, eller de enheter som ägs eller kontrolleras av dem, inbegripet genom olagliga medel ..., och *beslutar vidare* att alla stater ska förhindra att deras medborgare och personer eller enheter som befinner sig inom deras territorium ställer penningmedel, finansiella tillgångar eller ekonomiska resurser till dessa personers eller enheters förfogande eller tillåter att sådana penningmedel, tillgångar eller resurser utnyttjas till gagn för dessa personer eller enheter.”

Unionsrätten

Rådets gemensamma ståndpunkt 2007/140/Gusp

- 5 I syfte att genomföra resolutionen 1737 (2006) antog Europeiska unionens råd den gemensamma ståndpunkten 2007/140/Gusp av den 27 februari 2007 om restriktiva åtgärder mot Iran (EUT L 61, s. 49).

- 6 Skälen 1 och 9 i denna ståndpunkt har följande innehåll:

”(1) Den 23 december 2006 antog Förenta nationernas säkerhetsråd resolution 1737 (2006) i vilken Iran uppmanas att utan ytterligare dröjsmål avbryta viss spridningskänslig nukleär verksamhet och genom vilken det införs vissa restriktiva åtgärder mot Iran.

...

(9) I FN:s säkerhetsråds resolution 1737 (2006) föreskrivs vidare en frysning av penningmedel, andra finansiella tillgångar och ekonomiska resurser, som direkt eller indirekt tillhör, ägs, innehas eller kontrolleras av de personer eller enheter som av säkerhetsrådet eller kommittén [för åtgärder] har angetts vara engagerade i, vara direkt knutna till eller ge stöd till Irans spridningskänsliga nukleära verksamhet eller till utvecklingen av system för kärnvapenbärare, eller av personer eller enheter som agerar på deras vägnar eller på deras uppdrag, eller av

enheter som ägs eller kontrolleras av dem, inbegripet genom olagliga medel, samt ett krav på att inga penningmedel, finansiella tillgångar eller ekonomiska resurser får göras tillgängliga för eller utnyttjas till gagn för dessa personer eller enheter.”

- 7 I artikel 5.2 i nämnda ståndpunkt föreskrivs följande:

”Inga penningmedel eller ekonomiska resurser får direkt eller indirekt göras tillgängliga för eller utnyttjas till gagn för de personer och enheter som avses i punkt 1.”

Förordning nr 423/2007

- 8 Rådet har med stöd av den gemensamma ståndpunkten 2007/140/Gusp antagit förordning nr 423/2007, som trädde i kraft den 20 april 2007.
- 9 Skäl 3 i förordning nr 423/2007 har följande lydelse:

”[De restriktiva åtgärder som avses i gemensamma ståndpunkten 2007/140/Gusp] faller inom tillämpningsområdet för fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och gemenskapslagstiftning är därför nödvändig för att genomföra dem för gemenskapens del, och särskilt för att de skall tillämpas på ett enhetligt sätt av alla medlemsstaters ekonomiska aktörer.”

10 Artikel 1 i i denna förordning har följande lydelse:

”I denna förordning används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

...

- i) ekonomiska resurser: egendom av alla slag, materiell eller immateriell, lös eller fast, som inte utgör tillgångar men som kan användas för att erhålla tillgångar, varor eller tjänster.”

11 I artikel 7.3 och 7.4 i förordning nr 423/2007 anges följande:

”3. Inga tillgångar eller ekonomiska resurser får direkt eller indirekt ställas till förfogande för eller utnyttjas till gagn för de fysiska eller juridiska personer, enheter eller organ som anges i bilagorna IV och V.

4. Det är förbjudet att medvetet och avsiktligt delta i verksamhet vars syfte eller verkan är att direkt eller indirekt kringgå de åtgärder som avses i punkterna 1, 2 och 3.”

12 I artikel 12.2 i samma förordning föreskrivs att ”[f]örbuden i artiklarna 5.1 c och 7.3 [inte ska] medföra ansvar av något slag för berörda fysiska eller juridiska personer eller enheter om dessa inte kände till eller hade rimlig anledning att misstänka att deras handlande skulle strida mot dessa förbud”.

- 13 I bilaga II till förordning nr 423/2007, med rubriken ”Materiel och teknik som avses i artikel 3”, hänvisas, under rubriken II.A.2.005, till ”[v]ärmebehandlingsugnar med kontrollerad atmosfär: Ugnar som kan arbeta vid temperaturer över 400° C.”
- 14 Bland de juridiska personer, enheter och organ som anges i bilaga IV A i förordning nr 423/2007 återfinns, i punkt 10, ”Shahid Hemmat Industrial Group” (nedan kallat SHIG), med förklaringen ”Övriga upplysningar: a) Underställd AIO. b) Deltar i Irans program för ballistiska robotar.”
- 15 I artikel 16.1 i förordningen föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna skall fastställa påföljder för överträdelse av denna förordning och vidta alla åtgärder som krävs för att se till att påföljderna genomförs. Påföljderna skall vara effektiva, proportionella och avskräckande.”

- 16 Den 23 april 2007 antog rådet den gemensamma ståndpunkten 2007/246/Gusp om ändring av gemensam ståndpunkt 2007/140/Gusp (EUT L 106, s. 67). Den 5 juni 2007 antog rådet förordning (EG) nr 618/2007 om ändring av förordning (EG) nr 423/2007 (EUT L 143, s. 1). Förordning nr 618/2007, som trädde i kraft den 6 juni 2007, medförde inga ändringar av de bestämmelser i förordning nr 423/2007 som är relevanta för målet vid den nationella domstolen.
- 17 Den 26 juli 2010 antog rådet beslut 2010/413/Gusp om restriktiva åtgärder mot Iran och om upphävande av gemensam ståndpunkt 2007/140/Gusp (EUT L 195, s. 39). Den 25 oktober 2010 antog rådet förordning (EU) nr 961/2010 om restriktiva åtgärder

mot Iran och om upphävande av förordning (EG) nr 423/2007 (EUT L 281, s. 1). I artikel 16.3 och 16.4 i förordning nr 961/2010, som trädde i kraft den 27 oktober 2010, föreskrivs förbud som motsvarar de förbud som föreskrivs i artikel 7.3 och 7.4 i förordning nr 423/2007.

Nationell rätt

- 18 Åsidosättande av sådana av unionens rättsakter som förordning nr 423/2007 är straffbart enligt 34 § i den tyska lagen om utrikeshandel (Außenwirtschaftsgesetz).

Bakgrund till målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 19 Brottmålet mot de anklagade väcktes med stöd av de utredningar som Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof (nedan kallad Generalbundesanwalt) gjort den 19 mars och den 27 juli 2010, och av vilka följande framgår.
- 20 Sedan i vart fall slutet av 90-talet försöker Islamiska republiken Iran att utveckla långdistansmissiler som skulle kunna bära massförstörelsevapen. Vid tillverkningen av dessa missiler används vakuumsintringsugnar för att framställa ett värmetåligt ytskikt som ska täcka manövreringskomponenter och stridsspetsar. Den behöriga enheten

för utveckling av det iranska teknologiska programmet med missiler är AIO och dess underorgan, såsom SHIG, som fungerar som inköpscentral.

- 21 Så sent som våren 2004 fick Mohsen Afrasiabi i uppdrag av chefen för ett hemligt forskningscenter för missiltillverkning i Iran att införskaffa en keramisk sintringsugn för SHIG:s räkning. Mohsen Afrasiabi utnyttjade sin ställning som direktör för bolaget Emen Survey Engineering Co. Teheran (nedan kallat Emen Survey) för att på så sätt göra inköp i detta bolags namn till SHIG och den iranska missilindustrin. Vid okänt datum tog Mohsen Afrasiabi kontakt med Behzad Sahabi, en bekant sedan länge, i Tyskland för att köpa en vakuumsintringsugn, eftersom Behzad Sahabi, i egenskap av ingenjör, hade nödvändig kunskap om "keramiska processer".

- 22 Behzad Sahabi, som sedan flera år tillbaka hade en affärsrelation med Heinz Ulrich Kessel, direktör för det tyska tillverkningsföretaget FCT-Systeme GmbH (nedan kallat FCT), anordnade ett möte mellan den senare och Mohsen Afrasiabi. De anklagade slöt som senast under våren 2004 ett avtal om att FCT skulle leverera en vakuumsintringsugn med tillbehör till Emen Survey. Behzad Sahabi fick i uppdrag att samordna projektet i Tyskland och att fungera som en länk mellan Heinz Ulrich Kessel och Mohsen Afrasiabi. Han agerade som rådgivare till de senare, bland annat när leveransavtalet upprättades och det bestämdes hur betalning skulle ske.

- 23 Den 20 juli 2006 ansökte Heinz Ulrich Kessel hos Bundesamt für Wirtschaft und Ausfuhrkontrolle (federal tysk myndighet för ekonomi och exportkontroll, nedan kallad BAFA) om exporttillstånd för att leverera denna ugn till Emen Survey. Han hade senast vid denna tidpunkt kännedom om att detta företag avsåg att med hjälp av denna ugn sintra komponenter till missiler avsedda för en slutanvändare inom Irans missilprogram. Han undanhöll denna information för BAFA, som ovetandes därom den 16 januari 2007 utfärdade ett beslut enligt vilket exporten av ugnen inte var tillståndspliktig (ett så kallat "nollbeslut").

- 24 Med hänsyn till ikraftträdandet av förordning nr 423/2007 och i synnerhet med hänsyn till att AIO och SHIG tagits med bland de enheter som avses i bilagorna IV och V till denna förordning, liksom angivelsen av sintringsugn i bilaga II till förordningen, förlorade BAFA:s "nollbeslut" sin innebörd, vilket Heinz Ulrich Kessel informerades om. Heinz Ulrich Kessel och Mohsen Afrasiabi hade kännedom om att Emen Survey, som uppträdde som slutanvändare av de varor som skulle tillverkas, i verkligheten var ett vapenföretag vars inköp av utrustning för missiler var förbjudet från och med ikraftträdandet av förordning nr 423/2007.
- 25 Den 20 juli 2007 levererade FCT sintringsugnen till Emen Survey. I mars år 2008 sände Heinz Ulrich Kessel två tekniker till Teheran för att genomföra installationen av ugnen. Teknikerna installerade dock inte den programvara som krävdes för att ugnen skulle kunna användas.
- 26 BAFA underrättade den 13 mars 2008 Heinz Ulrich Kessel om att Emen Survey misstänktes för att ha gjort inköp för den iranska missilindustrins räkning. Heinz Ulrich Kessel avstod därför från att färdigställa ugnen. SHIG:s tillverkning, som planerats av Mohsen Afrasiabi, kunde följaktligen inte påbörjas.
- 27 Den hänskjutande domstolen, som har att avgöra huruvida brottmålsförfarandet ska inledas i sak, är osäker på hur artikel 7.3 och 7.4 i förordning nr 423/2007 ska tolkas.
- 28 Den hänskjutande domstolen vill för det första få klarhet i huruvida en ekonomisk resurs kan anses ställd till förfogande, i den mening som avses i artikel 7.3 i förordning nr 423/2007, för en enhet som avses i denna förordning, när denna resurs innehas av tredje man som har för avsikt att använda den för att tillverka varor som inte kommer att överföras till en sådan enhet förrän varan är färdigställd.

- 29 För det andra vill denna domstol få klarhet i huruvida kringgåendeförbudet i artikel 7.4 i förordning nr 423/2007 enbart omfattar beteenden som inte innebär ett åsidosättande av bestämmelsen om förbud mot att ställa till förfogande, men som är anpassat till att ge en handling som strider mot denna bestämmelse ett formellt sken av att vara lagenligt, eller om den i stället avser samtliga handlingar vars verkan eller syfte är att, i strid med förbudet, ställa en resurs "till förfogande".
- 30 Enligt en första tolkning utesluter omständigheter som utgör ett åsidosättande av artikel 7.3 i förordning nr 423/2007 och omständigheter som utgör ett åsidosättande av artikel 7.4 i denna förordning inte på något sätt varandra. Den andra tolkningen skulle enligt den hänskjutande domstolen dels ge upphov till tvivel vad gäller bestämmelsens förenlighet med den unionsrättsliga precisions-, förutsägbarhets- och rätts-säkerhetsprincipen, dels strida mot denna senare bestämmelses ordalydelse.
- 31 För det tredje hyser den hänskjutande domstolen tvivel vad gäller den subjektiva delen som täcks av begreppen "medvetet" och "avsiktligt" i artikel 7.4 i förordning nr 423/2007. Denna domstol har å ena sidan påpekat att den avsiktliga delen, enligt tysk straffrätt, med nödvändighet förutsätter kännedom, vilket innebär att begreppet "medvetet" inte har någon självständig betydelse i förhållande till begreppet "avsiktligt". När ett kringgående sker medvetet eller avsiktligt är det således straffbart.
- 32 Den hänskjutande domstolen har å andra sidan ställt sig frågande till huruvida begreppet "avsiktligt" betyder "uppsåtligt", på så sätt att förbudet mot kringgående endast avser handlingar som någon utför i fullständig vetskap om att deras syfte eller verkan är att kringgå förbudet i artikel 7.3 i förordning nr 423/2007, eller om detta begrepp mer generellt omfattar alla situationer där någon gör något i full vetskap om, och med fullt godkännande av, att handlingens syfte eller verkan är att kringgå förbudet mot att ställa till förfogande. I detta avseende verkar såväl den engelska versionen av

artikel 7.4 i förordning nr 423/2007 som den tyska versionen av artikel 16.4 i förordning nr 961/2010 bekräfta den första tolkningen av begreppet, eftersom begreppen ”intentionally” och ”absichtlich” används i dessa bestämmelser, och dessa begrepp kan översättas med ” uppsåtligt”.

33 Det är mot denna bakgrund som Oberlandsgericht Düsseldorf har beslutat att vilan-deförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

- ”1) Krävs det för ett ställande till förfoganden, i den mening som avses i artikel 7.3 i förordning ... nr 423/2007, att den i förteckningen upptagna personen eller enheten omgående kan använda den ekonomiska resursen för förvärvet av pengar eller tjänster? Eller ska artikel 7.3 i förordning ... nr 423/2007 tolkas så, att förbudet mot indirekt ställande till förfogande av en ekonomisk resurs omfattar en leverans och installering av en ekonomisk resurs som är funktionsduglig, men ännu inte färdig att användas (här en vakuumugn) till tredje man i Iran, som avser att vid ett senare tillfälle tillverka produkter med den resursen åt en person, enhet eller organ som är upptagen i bilagorna IV och V till förordningen?
- 2) Ska artikel 7.4 i förordning ... nr 423/2007 tolkas så, att det är fråga om kringgående bara om gärningsmannen formellt, dock bara för skens skull, anpassar sitt handlande efter de förbud som anges i artikel 7.1–7.3 i förordning ... nr 423/2007, så att dessa handlingar inte ens vid vidast möjliga tolkning omfattas av förbudsbestämmelserna? Är det således uteslutet att en handling både kan omfattas av förbudet mot kringgående och förbudet mot ställande till förfogande? Om denna fråga besvaras jakande – kan då ett förhållande som (ännu) inte omfattas av förbudet mot (indirekt) ställande till förfogande, ändå utgöra ett kringgående i den mening som avses i artikel 7.4 i förordning nr 423/2007?

Eller utgör artikel 7.4 i förordning ... nr 423/2007 en uppsamlingsbestämmelse som kan omfatta alla handlingar som leder till att en ekonomisk resurs ställs till förfogande för en person eller enhet som upptagas i förteckningen?

- 3) Kräver det subjektiva rekvisitet 'medvetet och avsiktligt' i artikel 7.4 i förordning (EG) nr 423/2007 dels faktisk vetskap om det genomförda eller planerade kringgåendet av förbudet mot ställande till förfogande, dels en längre gående viljekomponent, åtminstone på det sättet att gärningsmannen åtminstone samtyckt till möjligheten att förbudet eventuellt kringgåas? Eller måste det faktiskt vara av betydelse för gärningsmannen att kringgå förbudet, och måste gärningsmannen i det avseendet göra det avsiktligt?

Eller krävs det inte något avsiktligt kringgående utan räcker det med att gärningsmannen endast ansett att ett kringgående är möjligt och har samtyckt till detta?"

Prövning av tolkningsfrågorna

Inledande synpunkter

- ³⁴ Domstolen påpekar inledningsvis att artikel 7.3 och 7.4 i förordning nr 423/2007, vilka avses i förevarande begäran om förhandsavgörande, innehåller två olika förbudsbestämmelser. Enligt artikel 7.3 i förordningen får inga tillgångar eller ekonomiska resurser direkt eller indirekt ställas till förfogande för eller utnyttjas till gagn för de

personer, enheter eller organ som anges i bilagorna IV och V. Enligt artikel 7.4 i förordningen är det förbjudet att medvetet och avsiktligt delta i verksamhet vars syfte eller verkan är att direkt eller indirekt kringgå de åtgärder som avses i punkt 3.

- 35 Varje bestämmelse har sin egen räckvidd på så sätt att en överträdelse av en av dem i sig kan utgöra en självständig grund för påföljder, inbegripet straffrättsliga sådana, enligt den tillämpliga nationella lagen, och detta i enlighet med artikel 16.1 i förordning nr 423/2007.
- 36 I artikel 12.2 i förordning nr 423/2007, av vilken den subjektiva delen av – den eventuellt straffrättsliga – ansvarsfrågan vid överträdelse av förbudet enligt artikel 7.3 i denna förordning framgår, bekräftas att unionslagstiftaren förstår åsidosättandet av denna bestämmelse som en självständig överträdelse i förhållande till den som motsvarar ett åsidosättande av förbudet i artikel 7.4 i nämnda förordning.

Den första frågan

- 37 Den hänskjutande domstolen har ställt sin första fråga för att få klarhet i huruvida begreppet ställa till förfogande, i den mening som avses i artikel 7.3 i förordning nr 423/2007, innebär att det uppställs ett krav på att den ekonomiska resursen, i det nationella målet närmare bestämt en vakuumsintringsugn, omgående ska kunna användas av de personer, enheter eller organ som anges i bilagorna IV och V till nämnda förordning, för att förvärva pengar eller tjänster, eller om detta begrepp i stället omfattar en leverans och installering i Iran av en sådan resurs, som är funktionsduglig men som ännu inte är färdig att användas, till tredje man som avser att vid ett senare

tillfälle tillverka produkter med den resursen åt en sådan person, enhet eller sådant organ.

- 38 Domstolen erinrar inledningsvis om att en sådan sintringsugn som den i målet vid den nationella domstolen utgör en "egendom" i den mening som avses i den mycket breda definitionen av begreppet "ekonomisk resurs" i artikel 1 i i förordning nr 423/2007.
- 39 Domstolen vill därefter betona att förbudet i artikel 7.3 i förordning nr 423/2007 är mycket brett utformat, vilket framgår av uttrycket "direkt eller indirekt" (se, analogt, dom av den 11 oktober 2007 i mål C-117/06, Möllendorf och Möllendorf-Niehuus, REG 2007, s. I-8361, punkt 50, och av den 29 juni 2010 i mål C-550/09, E och F, REU 2010, s. I-6213, punkt 66).
- 40 Uttrycket "ställas till förfogande", i denna bestämmelse, har likaså en vid betydelse och avser inte en särskild rättslig figur, utan omfattar samtliga handlingar som är nödvändiga för att en person ska få förfoganderätt till den aktuella egendomen (se, analogt, domarna i de ovannämnda målen Möllendorf och Möllendorf-Niehuus, punkt 51, och E och F, punkt 67).
- 41 I likhet med vad Generalbundesanwalt, den franska och den belgiska regeringen samt Europeiska kommissionen har gjort gällande ska handlingar, som består i att från en medlemsstat, till och i Iran, och till förmån för en person, leverera och installera en sådan egendom som den som avses i målet vid den nationella domstolen, i sådana fall, anses omfattas av begreppet ställa till förfogande, i den mening som avses i artikel 7.3 i förordning nr 423/2007, på samma sätt som handlingar som bland annat består i att förbereda och följa upp leveransen eller installationen av denna egendom eller i att organisera kontakterna mellan berörda parter.

- 42 I sin fråga tar den hänskjutande domstolen upp en situation i vilken en ekonomisk resurs, närmare bestämt en sintringsugn, har levererats och installerats i Iran och som är i funktionsdugligt skick men som ännu inte är färdig att användas.
- 43 I detta sammanhang påpekar domstolen att förordning nr 423/2007, enligt skäl 3 i densamma, har som syfte att säkerställa genomförandet av gemensam ståndpunkt 2007/140/Gusp, som antagits för att i Europeiska unionen uppfylla målen i resolution 1737 (2006), och således att genomföra denna resolution (se, analogt, domarna i de ovannämnda målen Möllendorf och Möllendorf-Niehuus, punkt 54, och E och F, punkt 72). Lydelsen och syftet i nämnda resolution ska således beaktas vid tolkningen av förordning nr 423/2007.
- 44 Det framgår nämligen otvetydigt av såväl resolution 1737 (2006), och i synnerhet av punkterna 2 och 12 däri, som gemensam ståndpunkt 2007/140/Gusp, och i synnerhet skälen 1 och 9 däri, att de åtgärder som vidtagits mot Islamiska republiken Iran är preventiva, i den meningen att deras syfte är att förhindra en kärnvapenspridning i denna stat. I enlighet med systematiken i och ändamålet med den såväl folkrättsliga som unionsrättsliga bestämmelsen, där artikel 7.3 i förordning nr 423/2007 ingår, ska förekomsten av en sådan risk bedömas vid tidpunkten för den berörda handlingen.
- 45 Det är med hänsyn till just det preventiva syftet med de restriktiva åtgärder som vidtas mot Islamiska republiken Iran som begreppet ekonomiska resurser i artikel 1 i i förordning nr 423/2007 definieras som all egendom som inte utgör tillgångar men som kan användas för att erhålla bland annat tillgångar som kan bidra till kärnvapenspridning i Iran.

- 46 Det verkar som om det relevanta kriteriet för att detta begrepp ska kunna tillämpas, bland annat i samband med förbudet i artikel 7.3 i förordning nr 423/2007, är risken för att den berörda egendomen används för att erhålla tillgångar, varor eller tjänster som kan bidra till kärnvapenspridning i Iran, något som resolution 1737 (2006), gemensam ståndpunkt 2007/140/Gusp och förordning nr 423/2007 har som syfte att motverka.
- 47 Med hänsyn till att en egendom, i den mening som avses i artikel 1 i i förordning nr 423/2007, i en situation som den i målet vid den nationella domstolen, i sig medför en risk för ett kringgående till förmån för kärnvapenspridning i Iran (se, analogt, dom av 29 april 2010 i mål C-340/08, M m.fl., REU 2010, s. I-3913, punkt 57, och domen i det ovannämnda målet E och F, punkt 77), är det inte nödvändigt, för att artikel 7.3 ska kunna tillämpas, att en sådan egendom omgående är färdig att användas när den ifrågavarande handlingen företas.
- 48 Den ekonomiska resursen, som i det aktuella fallet utgörs av en sintringsugn, består, vad gäller bland annat tillämpningen av artikel 7.3 i förordning nr 423/2007, följaktligen i att möjliggöra tillverkningen av komponenter till kärnvapenmissiler och således bidra till kärnvapenspridningen i Iran, och detta oavsett att den inte omgående är färdig att använda efter det att den har levererats och installerats.
- 49 Av detta följer att den omständigheten, att en sådan ugn, när den väl hade installerats i Iran, ännu inte var färdig att användas, inte i sig kan leda till att det omöjligt kan vara fråga om ett ställande av en ekonomisk resurs till förfogande, i den mening som avses i artiklarna 1 i och 7.3 i förordning nr 423/2007.
- 50 I likhet med vad som uttryckligen följer av den andra delen av den första frågan avser den hänskjutande domstolen mer specifikt begreppet "indirekt" ställande till förfogande av en ekonomisk resurs, i den mening som avses i artikel 7.3 i förordning nr 423/2007. Enligt uppgifterna i beslutet om hänskjutande motiveras en sådan

specificering av att den i målet vid den nationella domstolen aktuella sintringsugnen har levererats och installerats hos Emen Survey, som vid tiden för omständigheterna i målet leddes av Mohsen Afrasiabi. Även om namnet på denne senare inte anges i bilagorna IV och V till denna förordning, framgår det dock av Generalbundesanwalts utredningar att han handlade till gagn för SHIG, vilket är en enhet som räknas upp i avdelning A punkt 10 i bilaga IV till nämnda förordning, och avsåg att senare med hjälp av denna ugn tillverka komponenter till kärnvapenmissiler åt denna enhet.

- 51 I detta avseende konstaterar domstolen att det i skäl 9 i gemensam ståndpunkt 2007/140/Gusp, vilken förordning nr 423/2007 avser att genomföra, i likhet med punkt 12 i resolution 1737 (2006), anges en rad omständigheter som motiverar upptagandet av andra personer eller enheter än de personer eller enheter som Förenta nationernas säkerhetsråd eller kommittén för åtgärder har angett vara engagerade i kärnvapenspridning i Iran, eftersom de varit direkt knutna till eller gett stöd till denna verksamhet. Bland dessa kriterier återfinns den omständigheten att den berörda personen eller enheten har agerat på den av Förenta nationernas säkerhetsråd eller kommittén för åtgärder angivna personens eller enhetens vägnar, på deras uppdrag, eller under deras kontroll.
- 52 Dessa omständigheter visar sig också vara relevanta vid bedömningen av frågan huruvida en leverans av en ekonomisk resurs, till gagn för en person eller enhet som inte anges i bilagorna IV och V till förordning nr 423/2007, motsvarar ett ”indirekt ställande till förfogande”, i den mening som avses i artikel 7.3 i nämnda förordning, för personer eller enheter som inte nämns i dessa bilagor, vid tillämpningen av förbudet i denna bestämmelse och de påföljder som i den tillämpliga nationella lagstiftningen föreskrivs för överträdelse av detta förbud.
- 53 För det fall att Mohsen Afrasiabi, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att avgöra, i målet vid den nationella domstolen har agerat för SHIG:s räkning, på dess uppdrag eller om han kontrolleras av detta företag, och har haft för avsikt att utnyttja den aktuella egendomen till gagn för detsamma, skulle nämnda domstol följaktligen vara behörig att fastställa ett indirekt ställande till förfogande av en ekonomisk resurs i den mening som avses i artikel 7.3 i förordning nr 423/2007.

- 54 Påpekas ska också, för det första, att såväl det syfte som eftersträvas i förordning nr 423/2007, som nödvändigheten att säkerställa förordningens ändamålsenliga verkan i bekämpandet av kärnvapenspridningen i Iran, gör att alla personer som är inblandade i de handlingar som är förbjudna enligt artikel 7.3 i förordning nr 423/2007 också omfattas av denna bestämmelse.
- 55 För det andra ska det understrykas att det i artikel 12.2 i förordning nr 423/2007 föreskrivs att förbudet mot att ställa till förfogande, i artikel 7.3, inte ska medföra ansvar "av något slag", det vill säga inte heller straffrättsligt sådant, för personer som inte kände till eller hade rimlig anledning att misstänka att deras handlande skulle strida mot detta förbud.
- 56 Följaktligen ankommer det på den hänskjutande domstolen att för varje anklagad avgöra om han eller hon, när de i det nationella målet aktuella handlingarna begicks, kände till eller åtminstone hade rimlig anledning att misstänka att dessa handlingar stred mot ett sådant förbud.
- 57 Av det anförda följer att den första frågan ska besvaras enligt följande. Artikel 7.3 i förordning nr 423/2007 ska tolkas så, att förbudet mot att indirekt ställa en ekonomisk resurs – i den mening som avses i artikel 1 i i nämnda förordning – till förfogande även omfattar handlingar som består i att, till och i Iran, leverera och installera en sintringsugn, som är funktionsduglig men som ännu inte kan användas, till tredje man som dels agerar för i bilagorna IV och V till denna förordning uppräknade personers, enheters eller organs räkning, på deras uppdrag eller under deras kontroll, dels har för avsikt att använda denna ugn för att till gagn för en sådan person eller enhet eller ett sådant organ tillverka varor som skulle kunna bidra till kärnvapenspridningen i denna stat.

Den andra och den tredje frågan

- 58 Den hänskjutande domstolen har ställt sin andra och sin tredje fråga, som ska prövas tillsammans, för att få klarhet i hur artikel 7.4 i förordning nr 423/2007 ska tolkas. Denna domstol vill, för det första, särskilt få reda på om de omständigheter som skulle kunna utgöra ett åsidosättande av artikel 7.3 i denna förordning och de omständigheter som skulle kunna utgöra ett åsidosättande av nämnda artikel 7.4 utesluter varandra på så sätt att en handling enbart kan utgöra ett åsidosättande av förbudet mot kringgående i denna senare bestämmelse om den inte, på grund av dess formella yttre, omfattas av förbudet i nämnda artikel 7.3, eller om detta förbud mot kringgående i stället omfattar alla handlingar som slutgiltigt leder till att en ekonomisk resurs ställs till förfogande för en person, enhet eller ett organ som avses i denna förordning.
- 59 För det andra önskar den hänskjutande domstolen erhålla en precisering av begreppen "medvetet" och "avsiktligt" i artikel 7.4 i förordning nr 423/2007.
- 60 I detta avseende konstaterar domstolen, inledningsvis, att lagstiftaren, genom att i artikel 7.4 i förordning nr 423/2007 nämna verksamheter vars syfte eller verkan är att direkt eller indirekt kringgå de förbudsåtgärder som avses i artikel 7.3, avsett verksamheter vars syfte eller verkan är att den som utför verksamheten kan undandra sig nämnda förbudsåtgärd (se, analogt, dom av den 3 december 1974 i mål 33/74, Van Binsbergen, REG 1974, s. 1299, punkt 13, svensk specialutgåva, s. 379, av den 10 januari 1985 i mål 229/83, Association des Centres distributeurs Leclerc och Thouars Distribution, REG 1985, s. 1, punkt 27, svensk specialutgåva, s. 1, och av den 5 oktober 1994 i mål C-23/93, TV10, REG 1994, s. I-4795, punkt 21). Sådan verksamhet skiljer sig från handlingar som formellt strider mot det i artikel 7.3 angivna förbudet mot att ställa till förfogande.

- 61 För att det samtidigt ska gå att säkerställa såväl den ändamålsenliga verkan av artikel 7.4 i förordning nr 423/2007 som dess självständiga räckvidd i förhållande till artikel 7.3 i samma förordning, krävs en tolkning enligt vilken den förra avser verksamheter som inte skulle kunna tas för handlingar som utgör ett ställande till förfogande, vilka är förbjudna enligt den senare.
- 62 I likhet med vad Generalbundesanwalt, den franska och den italienska regeringen samt kommissionen har gjort gällande ska förbudet i artikel 7.4 i förordning nr 423/2007 följaktligen förstås så, att det även omfattar verksamheter som, genom ett formellt yttre inte uppfyller kriteriet för åsidosättande av artikel 7.3 i nämnda förordning (se, analogt, dom av den 14 december 2000 i mål C-110/99, Emsland-Stärke, REG 2000, s. I-11569, punkt 52, och av den 21 februari 2006 i mål C-255/02, Halifax m.fl., REG 2006, s. I-1609, punkterna 74 och 75) men som mot bakgrund av objektiva omständigheter trots allt, i sig eller genom att verksamheten har eventuella band till andra verksamheter, visar sig ha som syfte eller verkan att direkt eller indirekt kringgå förbudet i nämnda artikel 7.3.
- 63 Vad vidare gäller den subjektiva delen av deltagandet i artikel 7.4 i förordning nr 423/2007 påpekar domstolen för det första, i likhet med den italienska regeringen och kommissionen, att det enligt fast rättspraxis framgår att det av kravet på en enhetlig tillämpning av unionsrätten följer att en bestämmelse i unionsrätten som inte innehåller någon uttrycklig hänvisning till medlemsstaternas rättsordningar, för att bestämma dess innebörd och tillämpningsområde, normalt ska ges en självständig och enhetlig tolkning inom hela unionen (se dom av den 18 oktober 2011 i mål C-34/10, Brüstle, REU 2011, s. I-9821, punkt 25 och däri angiven rättspraxis).
- 64 I likhet med vad den italienska regeringen och kommissionen har gjort gällande visar, för det andra, användandet av den samordnande konjunktionen "och" i nämnda bestämmelse otvetydigt att rekvisiten "medvetet" och "avsiktligt" är kumulativa.

- 65 Med hänsyn till de av den hänskjutande domstolen betonade skiljaktigheterna mellan de olika språkversionerna av artikel 7.4 i förordning nr 423/2007, där vissa versioner, såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 80 i sitt förslag till avgörande, innehåller uttryck som på franska ska översättas till "intentionnellement" eller "délibérément" (" uppsåtligt") i stället för "volontairement" ("avsiktligt"), ska denna bestämmelse, för att säkerställa en enhetlig tolkning av densamma, tolkas i enlighet med den allmänna systematiken i och syftet med den lagstiftning som bestämmelsen är en del av (se domen i det ovannämnda målet M m.fl., punkterna 44 och 49).
- 66 Begreppen "medvetet" och "avsiktligt" i artikel 7.4 i förordning nr 423/2007 förutsätter å ena sidan kännedom och å andra sidan avsikt.
- 67 De båda kumulativa kriterierna kännedom och avsikt uppfylls när en person som deltar i en sådan verksamhet som avses i artikel 7.4 i förordning nr 423/2007 eftersträvar verksamhetens syfte eller verkan att direkt eller indirekt kringgå. Dessa kriterier uppfylls likaså när den aktuella personen förstår att hans eller hennes deltagande i en sådan verksamhet kan ha detta syfte, eller denna verkan, och godtar denna möjlighet.
- 68 Av det anförda följer att den andra och den tredje frågan ska besvaras enligt följande: Artikel 7.4 i förordning nr 423/2007 ska tolkas så,
- att den omfattar verksamheter som genom ett formellt yttre inte uppfyller kriterierna för ett åsidosättande av artikel 7.3 i nämnda förordning, men som trots allt visar sig ha som syfte eller verkan att direkt eller indirekt kringgå förbudet i denna senare bestämmelse, och

- att begreppen "medvetet" och "avsiktligt" förutsätter de kumulativa kriterierna kännedom och avsikt, vilka är uppfyllda när personen som deltar i en verksamhet med ett sådant syfte eller verkan uppsåtligen eftersträvar detta eller, i vart fall förstår att hans eller hennes deltagande i en sådan verksamhet kan ha detta syfte, eller denna verkan, och godtar en sådan möjlighet.

Rättegångskostnader

- ⁶⁹ Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

- 1) Artikel 7.3 i rådets förordning (EG) nr 423/2007 av den 19 april 2007 om restriktiva åtgärder mot Iran ska tolkas så, att förbudet mot att indirekt ställa en ekonomisk resurs – i den mening som avses i artikel 1 i i denna förordning – till förfogande även omfattar handlingar som består i att, till och i Iran, leverera och installera en sintringsugn, som är funktionsduglig men som ännu inte kan användas, till tredje man som dels agerar för i bilagorna IV och V till denna förordning uppräknade personers, enheters eller organs räkning, på deras uppdrag eller under deras kontroll, dels har för avsikt att använda denna ugn för att till gagn för en sådan person eller enhet eller ett sådant organ tillverka varor som skulle kunna bidra till kärnvapenspridningen i denna stat.

2) Artikel 7.4 i förordning nr 423/2007 ska tolkas så,

- att den omfattar verksamheter som genom ett formellt yttre inte uppfyller kriterierna för ett åsidosättande av artikel 7.3 i nämnda förordning, men som trots allt visar sig ha som syfte eller verkan att direkt eller indirekt kringgå förbudet i denna senare bestämmelse, och

- att begreppen ”medvetet” och ”avsiktligt” förutsätter de kumulativa kriterierna kännedom och avsikt, vilka är uppfyllda när personen som deltar i en verksamhet med ett sådant syfte eller verkan uppsåtligen eftersträvar detta eller, i vart fall förstår att hans eller hennes deltagande i en sådan verksamhet kan ha detta syfte, eller denna verkan, och godtar en sådan möjlighet.

Underskrifter